# Σάββας Στρούμπος: “Αν η ιστορία είναι δημιουργία κι αν ο άνθρωπος είναι δημιουργός των όρων της ζωής του, το τραγικό συμπέρασμα που βγαίνει είναι ότι είμαστε ταυτόχρονα ικανοί για το καλύτερο και για το χειρότερο και μάλιστα ότι φέρουμε την πλήρη ευθύνη των πράξεων μας.”

**Αθανάσιος Ιορδανίδης,**
**20 Οκτωβρίου 2026**

Υπάρχουν έργα που δεν περιορίζονται απλώς στην αναπαράσταση μιας ιστορίας, αλλά λειτουργούν σαν σεισμικοί δονητές, αγγίζοντας τα πιο επικίνδυνα όρια της ανθρώπινης ύπαρξης. Οι “Δούλες” του Ζαν Ζενέ, γραμμένες το 1947, παραμένουν ένα από τα πιο προκλητικά και αδιαπραγμάτευτα κείμενα του παγκόσμιου θεάτρου – ένα θέατρο που ακροβατεί κυριολεκτικά στο χείλος της αβύσσου.

Ο καταξιωμένος σκηνοθέτης Σάββας Στρούμπος και η ομάδα Σημείο Μηδέν, πιστοί σε μια πολυετή, αδιάκοπη έρευνα πάνω στη σωματική και φωνητική αγωγή του ηθοποιού και τη βαθιά φιλοσοφική προσέγγιση των κειμένων, προτείνουν μια εκδοχή του έργου που φωτίζει την “εθελοδουλία”, το τερατώδες, αλλά και την εξεγερσιακή ενόρμηση του ανθρώπου. Μετά από μια εξαιρετικά επιτυχημένη πορεία στην Αθήνα, η παράσταση έρχεται στη Θεσσαλονίκη για λίγες μόνο παραστάσεις, φέρνοντας μαζί της τη σπάνια ορμή ενός θεάτρου που τολμά να κοιτάξει κατάματα τα ερεβώδη σκοτάδια της κοινωνίας μας.

**Οι «Δούλες» του Ζενέ γράφτηκαν πριν από σχεδόν ογδόντα χρόνια, ωστόσο στη δική σας σκηνοθετική προσέγγιση χαρακτηρίζονται ως «ένα αγωνιώδες προμήνυμα κινδύνου από το μέλλον. Με ποιον τρόπο το έργο αυτό συνομιλεί με τη σημερινή, σύγχρονη πραγματικότητα και τις νέες μορφές καταπίεσης ή εθελοδουλίας που βιώνουμε;**

Οι δύο δούλες έχουν επίγνωση της απάνθρωπης κατάστασης τους, ξέρουν ότι βρίσκονται στο λαγούμι της κυριαρχίας της Κυρίας πάνω και μέσα στο σώμα και την ψυχή τους. Πώς όμως αντιδρούν; Τι σκέφτονται; Τι επιθυμούν; Στην ουσία θέλουν να πάρουν τη θέση της, τα φορέματα, τα αρώματα και τις συνήθειες της, τους εραστές και τον τρόπο ζωής της και, μάλιστα, μέχρι θανάτου. Αυτή είναι η κατάσταση της εθελοδουλίας στην οποία αναφέρομαι. Ο Ζενέ, λοιπόν, μας προκαλεί, δεν μας καθησυχάζει διαχωρίζοντας το καλό και το κακό. Όπως ο ίδιος λέει, θέλει να δούμε τον εαυτό μας γυμνό πάνω στη σκηνή.

**Στο σημείωμά σας κάνετε λόγο για τη σπουδή πάνω στην «ανθρώπινη τερατωδία» και στο «θέατρο της εθελοδουλίας». Πώς μεταφράζεται σκηνικά αυτή η έννοια; Πώς καθοδηγείστε από το κείμενο ώστε να αποκαλύψετε τα μύχια της ανθρώπινης ύπαρξης και την «πηγή της ύβρης»;**

Πιστεύω ότι η τάση προς το τερατώδες και το άμετρο είναι εγγενής στον άνθρωπο. Αν η ιστορία είναι δημιουργία κι αν ο άνθρωπος είναι δημιουργός των όρων της ζωής του, το τραγικό συμπέρασμα που βγαίνει είναι ότι είμαστε ταυτόχρονα ικανοί για το καλύτερο και για το χειρότερο και μάλιστα ότι φέρουμε την πλήρη ευθύνη των πράξεων μας. Το μέτρο της ηθικής δεν μπορεί να προσδιοριστεί εφάπαξ, ούτε έρχεται από έξω. Απαιτεί διαρκή εγρήγορση και αναστοχασμό. Άραγε έχουμε το θάρρος να αναλάβουμε μια τέτοια στάση;

Στην παράσταση οι συμπεριφορές των τριών προσώπων είναι οξυμένες στο έπακρο, κάτι που, καθόλου τυχαία, το ζητάει και ο ίδιος ο Ζενέ. Ο τρόπος που εκδηλώνουν την επιθυμία τους, ο τρόπος που αλληλεπιδρούν και αλληλοσχετίζονται, που δρουν και αντιδρούν στις επιθυμίες των άλλων προσώπων, όλα αυτά είναι εκφάνσεις του άμετρου, της υπερβολής, της πλήρους έλλειψης κάθε ίχνους σωφροσύνης. Από αυτή την τάση εκπηγάζει και η αισθητική της παράστασής μας.

**Η ομάδα Σημείο Μηδέν είναι γνωστή για την ιδιαίτερη, απαιτητική σωματική και φωνητική της γλώσσα. Πώς λειτούργησε αυτή η μεθοδολογία πάνω στο πυκνό, ποιητικό και ταυτόχρονα βίαιο σύμπαν**

**του Ζαν Ζενέ; Τι προκλήσεις σάς δημιούργησε η αναζήτηση της ισορροπίας ανάμεσα στη φόρμα και το συναίσθημα;**

Στη δουλειά μας μάς ενδιαφέρει η αναμέτρηση με το υλικό που έχουμε στα χέρια μας, η επικοινωνία με τις βαθύτερες στοιβάδες του και όχι το να υπηρετήσουμε κάποια φόρμα. Σε αυτή την ‘’άνευ όρων και ορίων’’ επαφή αποσκοπεί και η εκπαίδευση μας. Η ίδια η προσπάθεια προσανατολισμού εντός του υλικού διαμορφώνει εν τέλει την αισθητική της παράστασης, διαδικασία στην οποία συμμετέχουμε συλλογικά, αφού καμία παράσταση δεν είναι υπόθεση ενός μόνο ανθρώπου, αν και η τελική ευθύνη είναι πάντα του σκηνοθέτη. Μέσα από όλη αυτή τη ζύμωση, το υλικό φτάνει να μάς συγκινεί βαθιά, και αυτό με τον τρόπο του διαπερνά τις ερμηνείες και τη συνολική μας προσέγγιση. Μας ενδιαφέρει όμως και ο στοχασμός πάνω στο υλικό, το τι διακυβεύεται στον πυρήνα του σε ότι αφορά την ανθρώπινη κατάσταση, με άλλα λόγια η φιλοσοφική διάσταση. Ανάλογες διαδρομές ακολουθήσαμε και στη δημιουργία αυτής της παράστασης.

**Η διανομή της παράστασης συνδυάζει πείρα και ανανέωση, με την Έλλη Ιγγλίζ (Σολάνς), τον Ντίνο Παπαγεωργίου (Κυρία) και τη Μυρτώ Ροζάκη (Κλαιρ) σε έναν ιδιότυπο «χορό» ρόλων και εξουσιών. Πώς δουλέψατε με τους ηθοποιούς σας πάνω στη δυναμική του παιχνιδιού, του θεάτρου εντός του θεάτρου και της αδιάκοπης εναλλαγής θύτη και θύματος;**

Με την Έλλη και τη Μυρτώ προσπαθήσαμε να μπούμε στη διαδικασία του παιχνιδιού μέχρι θανάτου των δύο δούλων, οξύνοντας τις συμπεριφορές, τα συναισθήματα, τις αντιδράσεις και τις επιθυμίες τους ως το τερατώδες. Το τερατώδες αφορά και τον Ντίνο που υποδύεται την Κυρία, στον τρόπο που ναρκισσιστικά και βίαια εμπαίζει και χειραγωγεί τις δούλες.

Σε ότι αφορά την Κυρία θελήσαμε να συμβολοποιήσουμε τον τρόπο που το βλέμμα της, ακόμα και εν τη απουσία της, βρίσκεται διαρκώς πάνω και μέσα στις δύο δούλες, το πώς “βλέπονται” από την Κυρία χωρίς να μπορούν ποτέ να διαφύγουν από αυτό το βλέμμα. Στην παράσταση, όταν η Κυρία απουσιάζει από τη σκηνή, ο Ντίνος έρπει κάτω από το σκηνικό διαρκώς κοιτώντας τις δύο γυναίκες. Θεωρώ ότι η επιλογή αυτή αποκαλύπτει κάτι από το πνεύμα του Ζενέ.

**Χρησιμοποιείτε τη σπουδαία μετάφραση του Δημήτρη Δημητριάδη. Πόσο καθοριστικός είναι ο λόγος του στη δημιουργία αυτής της ατμόσφαιρας που ακροβατεί «στο χείλος της αβύσσου», και τι θα θέλατε να πάρει μαζί του ο θεατής φεύγοντας από την παράσταση;**

Η μετάφραση του Δημητριάδη ήταν μεγάλη έμπνευση για όλους μας, καθώς συνδυάζει την ποιητικότητα, την αμεσότητα και το βάθος του φιλοσοφικού στοχασμού που ενυπάρχει στο έργο. Ήταν βασικός οδοδείκτης στη δουλειά μας. Με τον Δημήτρη είναι η τρίτη φορά που συνεργαζόμαστε (έχουν προηγηθεί το έργο του "Τρωάς" και η μετάφρασή του στην "Αντιγόνη"). Η συνεργασία μας είναι ανοιχτή, προκλητική και δημιουργική. Ακόμα και όταν διαφωνούμε το επίπεδο της επικοινωνίας είναι εξαιρετικό. Πάμε προς τις νέες μας συνεργασίες.